

Eurooppa ensin

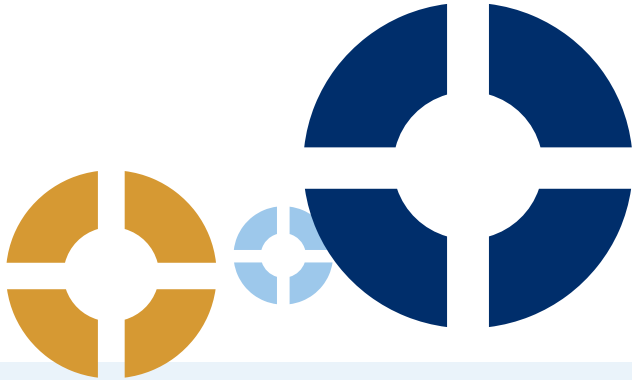
MAALISKUU 2021

EU-KATSAUS

KESKUS-
KAUPPAKAMARI

SISÄLTÖ

ONKO "EUROOPPA ENSIN" SUOMEN ETU?.....	4
EU-PUHEENJOHTAJA PORTUGALI: AIKA TOIMIA!	6
EVÄITÄ SUOMEN EU-TIELLE	7
EU-ELVYTYYS JA SUOMI	8
LUPA KASVAA – VIHREÄ LIIKENNE.....	10
UUSI KAUPPASTRATEGIA.....	11
BREXIT – AINA AJANKOHTAINEN?	12
MITÄ EU SOPI KIINAN KANSSA INVESTOINNEISTA?	14

Timo Vuori

Johtaja, kansainväliset asiat;
Maajohtaja, Kansainvälinen
kauppakamari

timo.vuori@chamber.fi

Johanna Sipola

Johtaja, vakuttaminen ja
kilpailukyky

johanna.sipola@chamber.fi

Päivi Wood

Johtava asiantuntija,
liikenne- ja elinkeinopolitiikka

paivi.wood@chamber.fi

ONKO ”EUROOPPA ENSIN” SUOMEN ETU?

Maailmantaloudessa myönteinen globalisaation tuuli on kääntymässä. Eri maat ja markkina-alueet ovat kääntymässä sisäänpäin. Nationalismi ja regionalismi ovat vahvistumassa. Kehitys alkoi jo tovin aikaa sitten, mutta viimeistään koronakriisi on pakottanut kaikki pohtimaan omavaraisuuttaan ja kansallisen talouden haavoittuvaisuutta. Tulevina vuosina eri maat haluavat vahvistaa kansallista kriisikestävyyttään.

Euroopan komissio ehdottaa myös, että EU vahvistaa strategista autonomia eli kykyä pärjätä tulevilla kriiseillä eurooppalaisin voimin. EU:n ja sen 27 jäsenmaan halutaan olevan omavaraista yhteiskunnan ja talouden kriittisten toimintojen osalta. Mitä tämä käytännössä tarkoittaa, onkin mielenkiintoinen kysymys.

Koronapandemia on opettanut, että rokotteiden, lääkkeiden ja terveysteknologian osalta omavaraisuus olisi toivottavaa. Mutta pitäisikö maatalouden ja energian kuulua samaan kategoriaan? Entäpä perusteellisuus tai -infrastruktuuri? Valintoja voi olla vaikea tehdä yhteiskunnan omavaraisuuden ja markkinoiden avoimuuden kesken.

EU:n strateginen autonomia ei saa johtaa Euroopan talouksien sulkeutumiseen, sisäänpäin kääntymiseen tai protektionismiin. EU:n on kehitettävä vahvuuksiaan sekä edistettävä reilua kilpailua ja vastuunkantoa myös kansainvälisessä yhteistyössä. EU:n 450 miljoonan kuluttajan ja 27 maan luomien sisämarkkinoiden tehokas toiminta on tärkeää myös kriiseissä. EU:n omavaraisuuden perusta on oltava 27 maan yhteistyö.

Toisaalta EU ei saa olla naiivi maailmantaloudessa, jossa USA:n ja Kiinan taistelu jatkuu lähivuosina. ”American Jobs First” ja ”Made in China” ovat kauppakumppaneidemme johtolankana. EU on molemmille tärkeä kumppani ja tätä korttia on osattava hyödyntää fiksumusti. EU:n on syytä olla kauppasillojen rakentaja, ei räjäyttäjää. Toki meillä on oikeus vaatia reilua kilpailua kumppaneiltamme ja puolustaa intressejämme.

Suomelle EU on elintärkeä vahvana globaalina kauppavaikuttajana ja maailman suurimman sisämarkkinan kehittäjänä nationalismiin ja regionalismiin tuultien noustessa maailmantaloudessa. Talouden globaaleihin arvoketjuihin kohdistuvat paineet tuntuvat Suomenkin taloudessa. Yksin emme pärjaisi yhtään paremmin maailmantalouden epävakailta vesillä.

Koronakriisin jälkimainingeissa EU tulee muuttumaan ja ”Eurooppa ensin” -mieliala korostumaan. Nyt on Suomen aika aktiivisesti vaikuttaa Euroopan tulevaan suuntaan sen sijaan, että käymme jälkijättöistä keskustelua EU:n elpymispaketin muodoista. Suomessakin on tarkoin arvioitava, onko vahvistuva ”Eurooppa ensin” ajattelu meille uhka vai mahdollisuus? Suomi on toistaiseksi onnistunut erinomaisesti kaupankäynnissä Euroopan ohella myös Aasian ja Amerikan kanssa. Tämän toivoisi jatkuvan myös tulevaisuudessa. Tältä pohjalta meidän on pelattava korttimme fiksusti myös EU-pöydissä.

Lisätiedot:

Timo Vuori
Johtaja

Tällä hetkellä Timo toimii myös Brysselissä Euroopan talous- ja sosiaalikomitean kauppapoliittisen ryhmän ja transatlanttisen ryhmän jäsenenä.

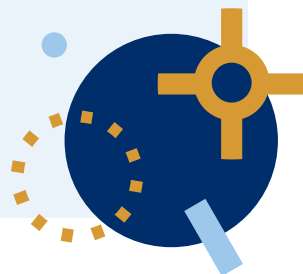
timo.vuori@chamber.fi

EU-PUHEENJOHTAJA PORTUGALI: AIKA TOIMIA!

Portugali jatkaa puheenjohtajakaudella työtä ilmastotoimien, EU:n monivuotisen rahoituskehysten, elvytystoimien ja EU:n ja Iso-Britannian suhteen parissa. Kauden aikana keskitytään kolmeen teemaan:

1. Digi- ja ilmastosiirtymä osana elpymistä
2. EU:n roolin vahvistaminen
3. Sosiaalipilarin vahvistaminen reilun digi- ja ilmastosiirtymän vahvistamiseksi

Monivuotisen rahoituskehysten ja Next Generation EU-välineen toimeenpano ovat korkealla Portugalin kauden asialistalla, samoin kuin kansallisten elpymissuunnitelmien hyväksyminen ja toimeenpano.

Portugali tukee kautensa aikana **terveysunionin** luomista, minkä tavoitteena on nostaa unionin kykyä vastata terveyskriiseihin ja tuottaa turvallisia rokotteita kaikissa jäsenmaissa. Iso-Britannian poistuminen sisämarkkinoilta ja tulliunionista on myös Portugalin puheenjohtajuuskauden asialistalla.

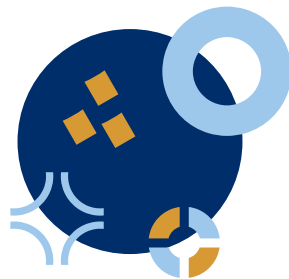
Lisäksi tavoitteena on vahvistaa **EU:n globaalista roolia**. Keskiössä on EU:n suhteet Afrikkaan ja latinalaiseen Amerikkaan, samoin kuin transatlanttiset suhteet.

Lisätiedot: Timo Vuori ja Päivi Wood

EVÄITÄ SUOMEN EU-TIELLE

Valtioneuvosto on päivittänyt **Suomen EU-politiikkaa koskevan selonteon**. Tuore selonteko hyväksyttiin 28.1.2021, minkä jälkeen se on kevään eduskunnan käsiteltävänä.

Tuore selonteko viitoittaa **Suomen lähivuosien EU-politiikkaa**. Lähtökohtana on nykyisen hallitusohjelman EU-poliittiset painopisteet. Hallitus esittää selonteossa oman vastauksensa EU:n resilienssin vahvistamiseen ja unionin kehittämiseen 2020-luvun alkupuolella.

Selonteossa korostetaan tarvetta lujittaa **unionin kriisinkestävyttä** eli resilienssiä kaikessa EU:n toiminnassa. EU:ta on vahvistettava turvallisuusyhteisönä ja kriisinkestävyttä kaikilla politiikka-alueilla.

Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat tulevaisuudessakin pohja kaikelle unionin toiminnalle. Niitä on edistettävä kokonaisvaltaisesti, mikä vahvistaa EU:n yhtenäisyyttä, hyväksyttävyyttä ja uskottavuutta.

EU:n strateginen autonomia ei saa tarkoittaa sisäänpäin kääntymistä tai protektionismia. Sen tulee tarkoittaa EU:n omien vahvuuksien kehittämistä, reilun kilpailuun osallistumista, EU:n arvojen ja etujen entistä määrätietoisempaa edistämistä sekä vastuunkantoa kansainvälisessä yhteistyössä.

Suomi haluaa **kriisinkestävämmän EMU:n**, jossa jäsenmaiden vastuuta taloudenpidostaan vahvistetaan, finanssipoliittisia sääntöjä yksinkertaistetaan ja talouspolitiikan koordinaatiota parannetaan. Suomi suhtautuu avoimesti aloitteisiin, joilla puututaan haitalliseen verokilpailuun ja veronkiertoon.

Suomen tavoitteena on rakentaa **EU:sta maailman kilpailukykyisin ja sosiaalisesti ehein ilmastoneutraali talous**. EU:n kasvustrategian tulee perustua kestäväen kehityksen periaatteisiin. Suomi haluaa edistää unionissa hyvinvointitalousajattelua.

Lisätiedot: Johanna Sipola ja Timo Vuori

EU-ELVYTYS JA SUOMI

Hallitus julkaisi 10.2.2021 Suomen kestävän kasvun ohjelman, joka pyrkii vähentämään päästöjä, nostamaan työllisyyttä ja nopeuttamaan hoitoon pääsyä.

Ohjelmalla tuetaan ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestävää kasvua. Ohjelma vauhdittaa kilpailukykyä, investointeja, osaamistason nostoa sekä tutkimusta, kehitystä ja innovaatioita. Tavoitteena on:

- 1. Vähentää kasvihuonekaasupäästöjä**
- 2. Kasvattaa tuottavuutta**
- 3. Nostaa työllisyysastetta**
- 4. Nopeuttaa hoitoon pääsyä**
- 5. Edistää alueellista, sosiaalista ja sukupuolten tasa-arvoa.**

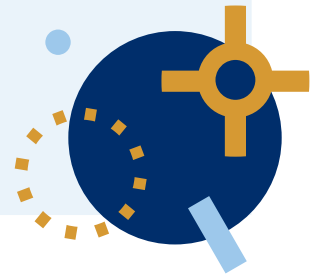

Ohjelman rahoitus tulee EU:n kertaluonteisesta elpymisvälineestä. Suomen osuudeksi rahoituksesta arvioidaan nykytiedoin 2,7 miljardia euroa. Suomi toimittaa alustavan version kestävän kasvun ohjelman suunnitelmasta Euroopan komissiolle 15.3.2021 ja lopullisen version 29.4.2021.

Tämän jälkeen komissio arvioi Suomen suunnitelmat seuraavien kriteerien perusteella:

- 1.** Yhdenmukaisuus maakohtaisten suositusten kanssa.
- 2.** Vahvistettava kasvupotentiaalia ja työpaikkojen luomista.
- 3.** Vahvistettava jäsenvaltion palautumiskykyä taloudellisesti ja sosiaalisesti.
- 4.** Tehokas panostus vihreään siirtymään ja digitaaliseen muutokseen on edellytys. Ainakin 30 prosenttia rahoituksesta on käytettävä tähän.

Komission ehdotusten pohjalta kukin kansallinen suunnitelma vaatii myös muiden jäsenmaiden hyväksynnän neuvostossa.

Lisätiedot: Johanna Sipola ja Päivi Wood

LUPA KASVAA – VIHREÄ LIIKENNE

Euroopan komissio julkaisi **Älykkään ja kestävä liikenteen strategian** joulukuussa 2020. Strategia kattaa 83 lainsäädäntöaloitetta liikennesektorin viherryttämiseksi, joiden avulla tavoitellaan 90 prosentin päästövähennyksiä liikennesektorilla. Päämääränä on ilmastoneutraali Eurooppa 2050.

Saastuttaja maksaa, käyttäjä maksaa -periaate toimii strategian ohjenuorana. Se kattaa kaikki liikennemuodot. Laaja toimenpidevalikoima sisältää päästökaupan, infran käyttömaksut, energia- ja ajoneuvoverot.

Saastuttaja maksaa, käyttäjä maksaa
-periaate toimii ohjenuorana
komission strategiassa.

Suomalaisten yritysten logistiseen kilpailukykyyn tulee myös vaikuttamaan lainsäädäntöaloitteet rahtiliikenteen viherryttämiseksi. Maantiekuljetusten siirtäminen vesiväylille ja raitteille on yksi työkaluista komission pakissa, samoin kuin multimodaalien kuljetusten lisääminen.

Suomalaisten toimijoiden kannalta merkittäviä lainsäädäntöehdotuksia on komission valmistelussa jo nyt. Näistä yhtenä päästökaupan laajentaminen merenkulkuun ja vaihtoehtoisten polttoaineiden jakeluinfraa koskeva ehdotus. Ehdotuksia voidaan odottaa tulevana kesänä.

Strategia myös avaa mahdollisuuksia suomalaisille toimijoille. Innovaatioiden, datan ja tekoälyn laajempi hyödyntäminen osana liikennesektoria tuo mukanaan kasvu- ja vientipotentiaalia monille suomalaisille yrityksille.

Lisätiedot: Päivi Wood

UUSI KAUPPASTRATEGIA

Euroopan komissio julkisti 18.2.2021 uuden strategiansa kauppapolitiikasta tuleville vuosille. Kauppapolitiikan ytimessä on avoin strateginen autonomia eli EU:n omavaraisuuden vahvistaminen koronakokemusten pohjalta.

Kauppapolitiikan pitää jatkossa **vahvistaa omavaraisuutta** protektionismiin syyllystymättä. Kauppatoimien on tuettava **vihreää kasvua ja digitalisaatiota**. Lisäksi EU haluaa uudistaa **WTO:n toimintaa** sekä maailmanlaajuisia kauppasääntöjä. Tarvittaessa EU puolustaa etujaan ja arvojaan **uusien kauppapoliittisten välineiden avulla**.

Kauppatoimien on tuettava vihreää kasvua ja digitalisaatiota.

Kestävyys on komission uuden kauppastrategian ytimessä. Samalla se tukee talouden muutosta **ilmastoneutraaliksi**. Strategia sisältää toimia, joissa keskitytään vahvistamaan maailmanlaajuisia kauppasääntöjä ja edistämään EU:n talouden elpymistä.

EU tukee **WTO:n uudistamista**, minkä jälkeen sitä koskee muun muassa kauppa ja ilmastoa koskevat sitoumukset sekä uudet digitaalisen kaupan säännöt.

Strategia edistää Euroopan vihreän kaupan tavoitteiden saavuttamista ja poistaa digitalouden perusteettomat kaupan esteet. Samalla EU omaksuu päättäväisemmän lähestymistavan **kauppasopimustensa täytäntöönpanoon** torjuakseen vilpillistä kauppaa ja käsittelemällä kestävyysongelmia. EU tehostaa toimiaan varmistaakseen, että sen sopimukset tuottavat neuvoteltuja etuja työntekijöilleen, viljelijöilleen ja kansalaisilleen.

Lisätiedot: Timo Vuori

BREXIT – AINA AJANKOHTAINEN?

EU ja Britannia saivat 24.12.2021 neuvoteltua yhteistyösopimuksesta, joka kattaa kauppaa, kalastusta, tietoturvaa ja ydinenergiaa koskevat yhteistyön säännöt 1.1.2021 alkaen. EU-jäsenyydestä jo aikaisemmin eronnut Britannia irtaantui vuoden alussa EU:n sisämarkkinoista ja tulliliitosta, joten kaupan säännöistä kaivattiin uusi sopimus.

Tasavertainen kilpailu ja sääntely-yhteistyö on tuleva, jatkuva haaste. Sopimus tarjoaa raamit ja elementit sekä prosessit jatkuvaan seurantaan ja yhteistyöhön, mutta myös jatkuviin kiistoihin. Nähtäväksi jää, miten EU ja Britannia käyttävät näitä hyväkseen. Brexit saattaa olla aina ajankohtainen, jos sopimus ei anna ratkaisua käytännön kysymyksiin.

1. Tavaroiden vapaa liikkuvuus loppui

Maiden väliseen kauppaan ei tullut tullitariffeja eikä kiintiöitä, mutta tavaroista on tehtävä tullausilmoitus ja tarvittaessa ne tarkistetaan rajoilla. Sääntelyssä on tuotekohtaisia eroja ja ne voivat kasvaa riippuen EU:n ja Britannian oman sääntelyn tulevista sisällöistä. Vahvistettava kasvupotentiaalia ja työpaikkojen luomista.

2. Palveluiden vapaa liikkuvuus loppui

Maiden välisessä kaupassa palveluita ei voi tarjota täysin vapaasti markkinoilla, mutta palveluita voidaan tarjota vastavuoroisesti kunkin kohdemaan sääntelyn sallimissa rajoissa. Rahoituspalveluita voidaan tarjota markkinoille sijoittumisen kautta, jos ne täyttävät sijaintimaan sääntelyn periaatteet. Lentoliikenne suoraan tai välilaskulla on mahdollista. Maantieliikenteessä salitaan kabotaasiliikenne sekä henkilöiden ottaminen tai jättäminen matkareitin varrella. Energiayhteistyötä ja kauppaa pyritään jatkamaan.

3. Henkilöiden vapaa liikkuvuus loppui

Yritystoimintaan liittyvien henkilöiden lyhytaikainen matkustaminen on vapaata, mutta pidempiaikainen oleskelu vaatii viisumia ja työlupia. Liikkumisessa vaaditaan passia ja tarvittaessa viisumia. Sosiaaliturvassa pyritään koordinaatioon.

4. Tasavertainen kilpailu

Kilpailupolitiikassa, julkisissa hankinnoissa, valtiontuissa, ympäristön ja työelämän sääntelyssä pyritään varmistamaan vastavuoroisuus ja mahdollisimman tasavertaiset kilpailuolosuhteet. Käytännössä tasavertaisen kilpailun toteutuminen jää nähtäväksi ja erimielisyyksiä joudutaan sovittelemaan neuvottelu- ja riidantarkaisumenettelyissä.

MITÄ EU SOPI KIINAN KANSSA INVESTOINNEISTA?

EU:n ja Kiinan välisissä investointisopimusneuvotteluissa päästiin poliittiseen yhteisymmärrykseen 30.12.2020. Lopullinen päätös sopimuksen hyväksymisestä tehdään neuvostossa ja parlamentissa vuoden 2022 aikana. Sopimuksen läpimeno sellaisenaan parlamentissa ei ole itsestäänselvyys.

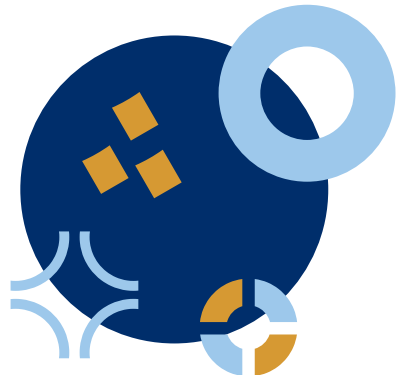
Investointisopimus kattaa **markkinoillepääsyä, sääntelyä ja kestävä kehitystä** koskevia elementtejä. Investointisuojusta ja sen riitojenratkaisusta neuvotellaan erikseen. **Markkinoillepääsyn** osalta sopimus pyrkii **parantamaan kansainvälisten yritysten toimintavarmuutta** Kiinassa ja hillitsee Kiinan toimia kiristää markkinoiden sääntelyä.

Sopimuksen johdosta Kiina avaa eurooppalaisille yrityksille markkinoita muun muassa seuraavilla aloilla: yksityissairaalat, uudet energiat, autonvalmistus, pilvipalvelut ja bioteknologian tutkimus- ja tuotekehityspalvelut. **Komission mukaan yksikään muu kumppani ei ole saanut Kiinalta vastaavia sitoumuksia.**

Sopimus parantaa **eurooppalaisten yritysten tasapuolisia toimintaedellytyksiä**, sillä Kiina sitoutuu mm. teollisuuden ja palvelujen valtiontukien *läpinäkyvyyden parantamiseen* ja teknologian pakkosiirtojen estämiseen. Valtionyhtiöt yritetään saada toimimaan kaupalliselta pohjalta. Parannuksia saadaan sääntelyn läpinäkyvyyden, standardointielimiin pääsyn ja lupamenettelyjen osalta. Väärinkäytöksiä voidaan riitauttaa riitojenratkaisumenettelyä kautta.

Investointisopimus on osa EU:n kauppasuhteita Kiinan kanssa. Sopimus parantaa EU-yritysten markkinoillepääsyä Kiinassa ja lisää läpinäkyvyyttä Kiinan tukijärjestelmiin ja valtionyhtiöiden toimintaan. Lisäksi sopimus puuttuu teknologian pakkosiirtoon ja sisältää kestävä kehityksen sitoumuksia.

Lisätiedot: Timo Vuori

**KESKUS-
KAUPPAMARI**

Keskuskauppamari, World Trade Center Helsinki,
PL 1000, Aleksanterinkatu 17, 00100 Helsinki | puh. 09 4242 6200
keskuskauppamari@chamber.fi | @K3FIN
kauppamari.fi